

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет психології
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Для першого бакалаврського рівня спеціальності: 014.03 Середня освіта (історія); 014.04 Середня освіта (математика); 014.06 Середня освіта (хімія); 014. Середня освіта (біологія); 014.01 Середня освіта (українська мова і література).

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Зимівець Н.В.- к. п. н., доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти ДНУ ім. Олеся Гончара

Обговорено та схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальності 014.03 Середня освіта (історія); 014.04 Середня освіта (математика); 014.06 Середня освіта (хімія); 014. Середня освіта (біологія); 014.01 Середня освіта (українська мова і література

„ ” 2017 р. № Голова

„ ” 2017 р. № Голова

„ ” 2017 р. № Голова

„ ” 2017 р. № Голова

„ ” 2017 р. № Голова

Схвалено Вченою радою факультету психології
Протокол від “ ” 2017 року, протокол №

Голова

Волков Д.С.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми для першого бакалаврського рівня спеціальності: 014.03 Середня освіта (історія); 014.04 Середня освіта (математика); 014.06 Середня освіта (хімія); 014.07 Середня освіта (біологія); 014.01 Середня освіта (українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні знання про виховні сили суспільства і способи їх актуалізації з метою підвищення ефективності процесу соціалізації особистості, групи, суспільства в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки: з загальною педагогікою, історією педагогіки, дефектологією, віковою та соціальною психологією, філософією, соціологією, соціальною роботою, етикою, інтерактивні технології в сучасній соціально-педагогічній роботі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Основи соціальної педагогіки

Модуль 2. Середовище і формування особистості.

Модуль 3. Соціально-педагогічна діяльність в системі соціальних інститутів

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Соціальна педагогіка» є формування знань студентів про соціально-виховний потенціал суспільства, закономірності й механізми становлення і розвитку особистості в процесі освіти та виховання у різних соціальних інститутах, соціально-педагогічну взаємодію особистості та середовища.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Соціальна педагогіка» є :

– формування гуманістично зорієнтованого професійного світогляду майбутнього педагога, який би розумів і сприймав проблеми людей, котрі потребують допомоги;

– формування цілісного і ціннісного відношення до вітчизняного історичного спадку в сфері соціальної підтримки і захисту особистості в контексті світового цивілізаційного процесу;

– розкриття актуальної проблематики сучасних моделей організації соціальної педагогічної роботи, які склалися в Україні і за її межами;

– визначення основ професійної соціально-педагогічної діяльності щодо педагогізації середовища, встановлення гуманних, морально здорових відносин у ньому.;

– забезпечення оволодіння студентами певною системою теоретичних знань і практичних умінь та навичок, необхідних педагогу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

– сутність теорії і практики соціально-педагогічної роботи, виникнення, становлення і розвитку соціальної педагогіки як галузі інтегрованих знань;

– предмет соціальної педагогіки і її головні функції;

– специфіку соціалізації як соціально-педагогічного явища, особливості її чинників;

– різні форми соціально-педагогічного впливу на особистість;

– специфіку формування відносин в соціально-виховному середовищі;

– методи, засоби і організаційні форми соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, основи методики соціального виховання;

– основи соціально-педагогічної віктимології;

– вітчизняний та світовий досвід соціально-педагогічної діяльності.

вміти:

– забезпечувати доцільне соціально-педагогічне втручання в процес соціалізації дітей, підлітків, молоді;

– надавати допомогу сім'ї і традиційним інститутам виховання, виконуючи роль посередницької ланки між ними та особистістю;

– збирати, аналізувати, систематизувати інформацію про соціальні проблеми дітей, молоді, прогнозувати напрям їх продуктивної діяльності;

– здійснювати педагогічне керівництво процесом соціального виховання у сім'ї, за місцем проживання, у виховних організаціях;

– здійснювати корекційний вплив на дітей та молодь, які знаходяться у кризових станах та конфліктних ситуаціях.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи соціальної педагогіки

Тема 1. Загальна характеристика соціальної педагогіки як галузі знань.

Основні поняття соціальної педагогіки

Тема 2. З історії виникнення, становлення й розвитку ідей соціальної педагогіки в Україні та зарубіжжі в XVIII – XXI ст.

Тема 3. Парадигми розвитку та базові теорії соціальної педагогіки

Тема 4. Теоретичні засади соціального виховання

Тема 5. Педагогічна культура й педагогічна майстерність соціального педагога/працівника, його професійний портрет

Змістовий модуль 2. Середовище і формування особистості.

Тема 6. Соціально-виховне середовище. Проблеми взаємодії і життєдіяльності суб'єктів соціального виховання

Тема 7. Соціально-педагогічна інфраструктура роботи з дитиною в територіальній громаді.

Тема 8. Сім'я як соціокультурне середовище виховання і розвитку особистості та об'єкт соціально-педагогічної діяльності.

Тема 9. Конфесійна община (об'єднання) і соціальне виховання. Можливості і форми співробітництва громадських і конфесійних інститутів у соціальному вихованні

Тема 10. Соціально-педагогічні можливості засобів масової інформації в системі соціального формування особистості

Тема 11. Мистецтво як засіб соціального виховання

Змістовий модуль 3. Соціально-педагогічна діяльність в системі соціальних інститутів

Тема 12. Соціально-педагогічний захист дитинства та родини: загальні положення.

Тема 13. Соціально-педагогічна підтримка дітей та молоді з особливими потребами. Педагогічні принципи і форми сприяння розвитку дітей з ускладненнями в розумовому і фізичному розвитку.

Тема 14. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами та дітьми, які залишилися без батьківського піклування

Тема 15. Специфіка соціально-педагогічної роботи з дітьми груп ризику, дітьми та молоддю з девіантною поведінкою

Тема 16. Інноваційні процеси у соціально-педагогічній діяльності. Соціально-педагогічна діяльність як соціальне управління.

3. Рекомендована література

1. Соціальна педагогіка. навчальний посібник //Навч. посібник. / [О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, Т.Г. Веретенко, Н.В. Зимівець]; за ред. О.В. Безпалько.- К.: Академвидав, 2013.- 312 с. – (Серія «Альма-матер») - С. 55-66, 79-84 (Рекомендовано Міністерством науки і освіти, молоді та спорту Україною як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки/ Лист Н№1/11-20298 від 29.12.2012 р.)
2. 2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери (енциклопедія) Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. – К., Сімферополь : Універсум, 2012
3. 3.Авторський курс лекцій із соціальної педагогіки
4. Аксенова Л.И. Социальная педагогика в специальном образовании: Учеб. пос. для студентов пед. учеб. заведений. / Л. И. Аксенова. – М.: Издательский центр "Академия", 2001.
5. Актуальные проблемы социализации девушек-подростков: Сб. науч. ст. / Под общ. ред. Г.М.Лактионовой. – К.:А.Л.Д., 1995.
6. Антология по истории и теории социальной педагогики. – М., 2000.
7. Байярд Р.Т., Байярд Д. Ваш беспокойный подросток: Практическое руководство для отчаявшихся родителей / Пер. с англ. А.Б. Орлова. – М.: Семья и школа, 1995.
8. Басов Н.Ф. Социальный педагог. Введение в профессию: учебное пособие / Н.Ф. Басов, В.М. Басова, А.Н. Кравченко. – М.: Академия, 2006.
9. Безпалько О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи: Монографія. / О.В. Безпалько. – К.: Науковий світ, 2006. – 363 с.
10. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. пос. / О.В. Безпалько. – К.: Центр учб. л-ри, 2009. – 208 с.
11. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс – М., 1986.

12. Богданова І.М. Соціальна педагогіка: навч. пос. / І.М. Богданова. – К.: Знання, 2008. – 344 с.
13. Богданова І.М. Педагогічна інноватика: навч. пос. / І.М. Богданова. – Одеса : ТЕС, 2000. – 148 с.
14. Богомолова Н.Н. Социальная психология печати, радио и телевидения. / Н.Н. Богомолова – М.: МГУ, 1991.
15. Бочарова В.Г. Педагогика социальной работы / В.Г.Бочарова. -- М.: ИНФРА-М, 1994. – 170 с.
16. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах і віруваннях / Г. Булашев. – К., 1993.
17. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А. Василькова– М.: Академия, 2008. – 439 с.
18. Возможности реабилитации детей с умственными и физическими ограничениями средствами образования. – М., 1995.
19. Волинець Л. та ін. Соціальне сирітство в Україні. / Л.Волинець, Н.Комарова, О.Антонова-Турченко. – К.: Студцентр, 1998. – 120 с.
20. Волков Г.П. Этнопедагогика. / Г.П. Волков. – М.: Академия, 1999. – 168 с.
21. Выготский Л. С. Психология искусства. / Л. С. Выготский. – М., 1968.
22. Галагузов А.Н., Галагузова М.А., Ларионова И.А. Социально-педагогические задачи. – М.: Владос, 2008. – 192 с.
23. Глассер И. Школа без неудачников. / И. Глассер. – М.: Прогресс, 1991.
24. Девиантное поведение детей и подростков: проблемы и пути их решения. – М.: МГСУ, 1996. – 240 с.
25. Діти вулиці: хто вони і як їм допомогти / упоряд. О. Главник, Н. Комарова. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
26. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія / А.М.Богуш, Л.О.Варяниця, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна та ін.; Наук. ред. А.М.Богуш; За заг. ред. Н.В.Гавриш. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 368 с.
27. Життєві кризи особистості: Наук.-метод. посібник: У 2 ч. / Ред. рада В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань, І.Г.Єрмаков та ін. – К.:ІЗМН,1998. – Ч.1: Психологія життєвих криз особистості.–360 с.
28. Життєві кризи особистості: Наук.-метод. посібник: У 2 ч. / Ред. рада В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань, І.Г.Єрмаков та ін.– К.: ІЗМН, 1998. – Ч.2. Діти і молодь у кризовому суспільстві: технології допомоги і підтримки. –С.54-77.
29. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка : навчальний посібник / Н.В. Заверико. – К.: Слово, 2011. – 240 с.
30. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р.
31. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21.07.2001 р.
32. Запобігання і протидія насильству в сім'ї: Метод. рекомендації для соціальних працівників. – К.: ДЦССМ, 2004. – 192 с.
33. Зверева І.Д. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю: монографія / І.Д. Зверева. – К.: Правда Ярославичів, 1998.
34. Змановская Е. В. Девиантология: (Психология отклоняющегося поведения): Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 288 с.
35. Иващенко Г.М. Социальная реабилитация детей и подростков в специальных учреждениях / Г.М.Иващенко. – М., 1996. – 176 с.
36. Иванов А. В. Социальная педагогика: Учебное пособие / А. В. Иванов и др.; под общ. ред. проф. А. В. Иванова. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2010. – 424 с.
37. История социальной педагогики : хрестоматия-учебник / под ред. М. А. Галагузовой. – М.: ВЛАДОС. 2001. – 544 с.

38. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти: методичний посібник / Є.А. Клопота, В.Г. Бондаренко, О.А. Клопота, С.А. Бондаренко. – Запоріжжя, 2008. – 114 с.
39. Інтегрований курс соціально-педагогічної теорії і практики : навч. пос. Ч.І. / За ред. І.М.Богданової. – Одеса : Пальміра, 2005. – 538 с.
40. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Упорядники: С. Я.Харченко та ін. – Луганськ, 2005. – 408 с.
41. Кирсанова В. Деструктивные религиозные организации / Вероника Кирсанова // Социальная педагогика, 2005. – №2.
42. Клейберг Ю.А. Девиантное поведение в вопросах и ответах. / Ю.А. Клейберг. – М.: Сфера, 2007. – 160 с.
43. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка. Соціальна робота : навч. посіб. / Л.Г. Коваль, І.Д. Зверева, С.Р. Хлебик. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
44. Кодекс законів України про сім'ю і шлюб. – К., 2006.
45. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. пос. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К. : Наук. світ, 2010. – 196 с.
46. Комплексна допомога бездоглядним і безпритульним дітям : метод. пос. / за ред. Звереві І.Д., Петрович Ж.В. – К.: Калита, 2010. – 376 с.
47. Кон И.С. Психология ранней юности. – М., 1989. – 320 с.
48. Конвенція про права дитини./ Нью-Йорк, ЮНІСЕФ, 1991.– К., 2002.
49. Кравець О.М. Сімейний побут і звичаї українського народу: Іст.-етнограф. нарис. / О.М. Кравець. – К., 1996.
50. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг. – СПб., 2000.– 240 с.
51. Крейн Э. Теории развития личности. / Э. Крейн. – СПб., 2002.- 424 с.
52. Кузьмінський А.І. Педагогіка родинного виховання : навч. пос. / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К. : Знання, 2006. – 328 с.
53. Лавриченко Н.М. Педагогіка соціалізації: Європейські абрисы / Н.М. Лавриченко. – К.: Віра ІНСАЙТ, 2000. – 444 с.
54. Левко А. И. Социальная педагогика / А. И. Левко. – Мн.: УП "ИВЦ Минфина", 2003. – 344 с.
55. Липский И.А. Социальная педагогика: методологический анализ: уч. пос. / И.А. Липский. – М.: ТЦ «Сфера», 2004. – 320 с.
56. Лодкина Т.В. Социальная педагогика. Защита семьи и детства. / Т.В. Лодкина – М.: Академия, 2008. – 208 с.
57. Лукашевич М.П. Соціалізація. Виховні механізми і технології: Навч.-метод. посібник / Н.П.Лукашевич. – К.: ІЗМН, 1998. – 112 с.
58. Лучинкіна А.І. Профілактика девіантної поведінки. Ч.2. / А.І. Лучинкіна. – К.: Главник, 2008. – 112 с.
59. Малько А.О. Теоретико-методологічні основи розвитку соціальної педагогіки: монографія / А.О. Малько. – Х., 2004.– 380 с.
60. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика: учебник для студентов вузов, обучающихся по направлению подготовки и специальности "Социальная работа" / Л.В. Мардахаев. – М.: Гардарики, 2006. – 269 с.
61. Мид М. Культура и мир детства./ М. Мид. – М.: Наука, 1988.
62. Мистецтво життєтворчості особистості: Наук.-метод. посібник: У 2 ч. / Ред. рада В.М. Доній, Г.М. Несен, Л.В. Сохань, І.Г.Єрмаков та ін. К.:ІЗМН,1998. – Ч.1: Теорія і технологія життєтворчості. – 392 с.
63. Міщик Л.І. Соціальна педагогіка: навч.посібник / Л.І. Міщик. – К.:ІЗМН, 1997.

64. Мудрик А.В. Введение в социальную педагогику: Уч. пос. для студентов / А.В. Мудрик. – М.: Институт практической психологии, 1997. – 420 с.
65. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности "Социальная педагогика": 6-е изд., перераб. и доп. / А.В. Мудрик. – М.: Академия, 2007. – 198 с.
66. Мустаева Ф.А. Основы социальной педагогики: ученик / Ф.А. Мустаева. – М.: Академический проект, 2004. – 416 с.
67. Нагавкина Л.С. Социальный педагог: введение в должность: материалы для работников образов. учрежд. / Л.С. Нагавкина и др. – М. : КАРО, 2002. – 269 с.
68. Настільна книга соціального педагога (нормативно-правове забезпечення діяльності) . В двох част. / Упоряд. Ю.А.Луценко, В.Г. Панок. – К., 2011.
69. Никитина Л. Е. Социальная педагогика : учеб.пос. / Л.Е. Никитина. – М.: Академ. проект, 2003. – 268 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання : залік

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування